Sorumluluk Duygusu Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sorumluluk Duygusu Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30501

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sorumluluk Duygusu Ölçe?i, bireylerin psikolojik sorumluluk düzeylerini, bu duygunun farkl? boyutlar? üzerinden de?erlendirmek amac?yla Y. Özen taraf?ndan 2013 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçektir. Ölçek, özellikle e?itim ve psikoloji alanlar?nda bireylerin görev bilinci, öz denetim ve sonuçlar? üstlenme yetene?i gibi sorumlulukla ili?kili tutum ve davran??lar?n? ölçmeyi hedeflemektedir. Ölçek, ilk deneme formu 44 madde içerirken, yap?lan kapsaml? Faktör analizi çal??malar? sonucunda 21 madde ve dört faktörlü nihai yap?s?na ula?m??t?r. Bu çal??ma, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik standartlar?n? sa?lamla?t?rm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Sorumluluk duygusu, psikolojik ölçme, ölçek geli?tirme, geçerlik, güvenirlik, faktör analizi, Likert tipi ölçek.

Yazarlar

Y. Özen

Amaç

Sorumluluk Duygusu Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin akademik, sosyal ve ki?isel ya?am ba?lamlar?ndaki sorumluluk düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmek için standart bir psikometrik araç sa?lamakt?r. Ölçek, bireylerin kendi eylemlerinin sonuçlar?n? kabul etme, görevlerini zaman?nda yerine getirme ve taahhütlerine ba?l? kalma e?ilimlerini de?erlendirir.

Geli?tirme çal??mas?, bu yap?y? ölçerken kullan?lan maddelerin bilimsel standartlara uygunlu?unu kan?tlamay? ve psikoloji alan?nda kullan?labilecek dört alt boyuttan olu?an sa?lam bir yap? sunmay? amaçlam??t?r. Bu, özellikle e?itim kurumlar?nda ö?rencilerin sorumluluk geli?imlerini izlemek için kritik bir araçt?r.

Yap?

Ölçek, dört temel faktör (alt boyut) alt?nda toplanan 21 maddeden olu?maktad?r. Ölçe?in ölçtü?ü **sorumluluk duygusu** yap?s?, çok boyutlu olarak ele al?nm??t?r. Bu faktörler, bireyin sorumluluk alg?s?n?n farkl? yönlerini temsil etmektedir.

Nihai 21 maddelik formda, maddelerin on ikisi olumsuz yarg? içermektedir (ters puanlama gerektirir). Yap?lan analizler, ölçe?in sorumlu davran??lar?n farkl? yönlerini kapsayan tutarl? bir yap? sergiledi?ini göstermi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar? hem kapsam geçerli?ini hem de yap? geçerli?ini sa?lamaya odaklanm??t?r. **Kapsam geçerli?i**, madde toplam test korelasyonlar?n?n yüksekli?i ile desteklenmi?tir.

Yap? geçerli?i için faktör analizi uygulanm??t?r. Faktör analizine uygunluk için yap?lan testlerde, 234 denek üzerinden toplanan verilerde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri .80 bulunmu?, bu de?er önerilen minimum .60 s?n?r?n?n oldukça üzerinde kabul edilmi?tir. Ayr?ca, Bartlett testi sonucu ise .000 ($p < .005$) olarak istatistiksel olarak anlaml? bulunmu?tur, bu da verilerin faktörle?tirme için uygun oldu?unu göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik düzeyi, Likert tipi tutum ölçekleri için uygun olan iç tutarl?l?k ölçütü **Cronbach Alpha** katsay?s? ile saptanm??t?r. Ölçe?in son hali olan 21 madde üzerindeki Cronbach Alpha katsay?lar?, dört faktör için ayr? ayr? incelenmi?tir.

Elde edilen güvenirlik katsay?lar? ?öyledir: I. faktör için .76, II. faktör için .80, III. faktör için .69 ve IV. faktör için .62. Bu de?erlerin tümü, güvenirlik aç?s?ndan kabul edilebilir minimum de?er olan $p > .60$ e?i?ini kar??lamaktad?r. Bu sonuçlar, Sorumluluk Duygusu Ölçe?i'nin güvenilir ölçme yapt???n? aç?kça ortaya koymaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, 44 maddelik deneme formu üzerinden **Temel Bile?enler Analizi (TBA)** yap?lm??t?r. ?lk analiz, maddelerin on üç faktörde topland???n? göstermi?tir. Faktör yüklerinin dü?ük olmas? nedeniyle üç a?amal? madde ç?karma süreci uygulanm??t?r.

?lk analizde faktör yükü dü?ük olan 10 madde (11, 33, 35, 9, 5, 12, 3, 7, 42, 39) ç?kar?ld?ktan sonra KMO de?eri .83 olarak görülmü? ve yap? dokuz faktöre inmi?tir.
?kinci analizde 12 madde (26, 8, 4, 31, 1, 25, 2, 17, 6, 43, 13, 37) daha ç?kar?lm?? ve KMO de?eri .81 olarak kalm??t?r.
Üçüncü analizde son bir madde (madde 14) ç?kar?ld?ktan sonra KMO de?eri yine .81 olarak sabit kalm??t?r.

Nihai ölçek, faktör yükleri .77 ile .48 aras?nda de?i?en 21 maddeden ve dört faktörden olu?mu?tur. Bu dört faktörün aç?klad??? toplam varyans yüzdeleri ?öyledir:

I. Faktör: Faktör yükleri .73 ile .62 aras?nda de?i?mekte ve toplam varyans?n %23.07'sini aç?klamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

II. Faktör: Faktör yükleri .72 ile .48 aras?nda de?i?mekte ve toplam varyans?n %12.60'?n? aç?klamaktad?r.
III. Faktör: Faktör yükleri .77 ile .49 aras?nda de?i?mekte ve toplam varyans?n %8.4'ünü aç?klamaktad?r.
IV. Faktör: Faktör yükleri .68 ile .59 aras?nda de?i?mekte ve toplam varyans?n %7.02'sini aç?klamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genç Yeti?kinler ve E?itim Alan?ndaki Bireyler

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir.

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas? 234 denek üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan tutum ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Sorumluluk duygusu, psikolojik ölçme, ölçek geli?tirme, psikometri, Cronbach Alpha, yap? geçerli?i, Bartlett testi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Y. Özen taraf?ndan **2013** y?l?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için orijinal kayna?a at?f yap?lmas? gerekmektedir. ?zin ve ücret bilgileri için do?rudan yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal makalesi ?u adreste çevrimiçi olarak mevcuttur: jee.erciyes.edu.tr.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: sorumluluk-duygusu-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özen, Y. (2013). Sorumluluk Duygusu Ölçe?inin geli?tirilmesi: Geçerlik ve güvenirli?i. *Journal of European Education, 3*(2), 17-23.

Sorumluluk Duygusu Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, kaynak içerikte aç?kça listelenmemi?tir; ancak nihai ölçek, faktör yükleri .77 ile .48 aras?nda de?i?en 21 maddeden olu?maktad?r. Maddelerin tam listesi için orijinal makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM